

Cü her lezzet ki bal yağa karıştı Öpişdi vü kocışdı vü sorışdı
Nitekim (*Dede Korkut*, S - 94) te aynı manayadır:

Tatlu damak verip soruştüğüm Bir yastıkta baş koyup emiştüğim

S - 87, beyt 9 da Kırnaklar kelimesinin "konuklar,, olması ihtimali bence varit değildir. Saray içindeki hususî eğlencede cariyelerin halka teşkili yadırganmaz.

S - 93 te *كوكب* kelimesi izahsız bırakılmıştır. Bu kelime *Kâşgarî*, I, 322 de belek (bilek) şeklinde vardır, fakak oradaki "hediye,, manası buraya yakışmaz. Ebu Hayyan, S - 35 te de aynı kelime "silah,, manasınadır ki beytteki manası da budur.

S - 98 de *كوكب* kelimesine muhterem naşirin verdiği mana uymuyor. Ebu Hayyan, S - 35 te "silâh,, manasına gelen "bilik,, kelimesinden teşkil edilmiş bir masdar olduğu aşikârdır ki "silâhlanmak,, demektir.

S - 102, beyt 5:

كوكب belinlar şeklinde okunmalıdır. Belinlemek = uykuda korkudan sıçramak, *Lehce-i Osmanî* 212.

S-105, beyt 9:

Bunu der akıdur yaş göyne göyne

Gülendam-ı hob ol yüzi ayine

Burada "göyne göyne,, "damla damla,, değil "yana yana,, manasınadır: (Göynemek = yanmak, *Lehce-i Osmanî* 741; Könmek ve Köymek = yanmak, *Kâşgarî*, II, 25; *Ebu Hayyân*, 86; *Şeyh Süleman*, 263).

Bu beytte vezin eksikliği zannedilerek ikinci mısraın başına (o) konmuş, bence buna hacet yoktur; mısra «Gülendam-ı hob ol yüzü ayine» şeklinde iki vasıl ile ve ayne kelimesi ayine şeklinde imaleli okunarak tam mevzun olur.

Orhan Şaik

G. V. Vernadskiy, *Mihail Paleolog devrinde Altın Ordu, Mısır ve Bizans devletlerinin mukabil münasebetleri* (Seminarium Kondakovianum, Recueil d, Etudes. Archéologie. Histoire de L'Art. Etudes byzantines. I, Prague 1927, sahife. 73 - 84).

Akdenizin şark köşesini teşkil eden Mısır, Suriye ve Kilikya uzun asırlar muhtelif milletlerin ve muhtelif medeniyetlerin karşılaştığı ve çarpıştığı bir saha olmuştu. Krunuvustanın ilk devirlerinde Bizans ve Sasani-

ler ve sonra Bizans ve Araplar çarpışmışlardı. Fakat sonradan bu sahada vaziyet daha nazik bir safhaya girmişti.

Onbirinci asrın ikinci kısmında Selçukiler Anadoluyu istilâ ederek Konya Sultanlığını tesis etmişlerdi. yine onbirinci asrın sonlarında Lâtinlerin Ehlisalip harekâtı başlamıştı. Onüçüncü asrın başlangıçlarında bu sahada dört kuvvetin karşılaştığını görüyoruz: 1) Bizans; 2) Ehlisalip Lâtinleri; 3) Selçukiler; (4) Eyubiler. Onüçüncü asırda ehlisalip kuvvetlerinin İstanbulu zaptederek burada bir Lâtin devleti tesis etmeleri eski sistem münasebatı değiştirmişti. Eski Bizans İmparatorluğundan yalnız İznik ve Trabzon devletleri kalmıştı. Fakat 1261 tarihinde Mihail Paleolog İstanbulu Lâtinlerden almış ve eski Bizans imperatorluğunu -zayıfta olsa- yeniden tesis etmiştir ki Paleologun bu muvaffakiyetine başlıca sebep Altınordu devletini kendi menfaati için kullanabilecek bir siyaset takip edebilmesindedir.

Hülâgû Han 1256 da İran İlhanlığını tesis etmiş ve bu Han Bağdadı zaptettikten sonra Halebi, Şamı işgal ederek Suriyeden Mısır kuvvetlerini silip götürmüştü. Hülâgû Han denilebilir ki doğrudan doğruya islâm devletlerini kasıp kavuran bir devlet idi. Bundan dolayıdır ki Bazı yeni müverrihler Hülâgû'nun harekâtını müslümanlara karşı yapılan « Sarı ehlisalip hareketi » addederler. Hülâgû'nun en meşhur kumandanı olan Kitboka hıristiyan idi. Hülâgû askeri her tarafta hıristiyanlar tarafından sevinçle karşılanırdı. 1259 tarihinde Suriye lâtinlerini müdafaaya etmek için yeni bir sefer açan Kitboka, eybars'ın memlûkleri tarafından mağlûb edilmiş ve Kitboka dahi bu muharebede maktul düşerek Moğol kuvvetlerinin Mısıra girmelerine mani olunmuştu.

Fakat Moğolların Mısıra girmelerine mani olan kuvvet bu mağlûbiyet olmayıp tam bu esnada Moğol devletinde husule gelen dahilî nifak olmuştur. Cuci ulusu yahut Altınordu Hanlığı İran İlhanlığını kendi ulusuna katmak istiyor ve bu münasebetle bu iki devlet arasında çarpışmalar vukua geliyordu. Lamanist olan Hülâgû müslümanları şiddetle takip ederken islâm olan Berke aynı unsuru müdafaaya koyulmuş ve Mısır ile siyasî münasebat tesis ederek Hülâgûyu iki cepheden sıkıştırmaya başlamıştı. Mısırın Türk memlûkleriyle Altınordu müslümanları kolay anlaşmış böylelikle Akdenizin şarkında kuvvet kespetmiş olan hıristiyan kuvvetleri tekrar ortadan kaldırılmış ve bu sayede Bazans devleti haçlılar afe-tinden kurtulmuştur.

Hasan Ortekin